

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичного виховання

**Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»**

з теми «ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОЛІМПІЙСЬКОЇ
ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ»

Виконала: здобувачка вищої освіти
освітньої програми «Середня освіта
(Фізична культура)»
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична
культура)
денної форми здобуття вищої освіти
Нагуляк Дарина Володимирівна

Керівник: Боднар А. О., кандидат
педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
теорії і методики фізичного виховання
Рецензент: Юрчишин Ю. В., кандидат наук
з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри теорії і методики
фізичного виховання

Кам'янець-Подільський, 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ	7
1.1. Філософія олімпізму в контексті становлення та розвитку олімпійської освіти	7
1.2. Структура готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів	13
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	19
2.1. Методи дослідження	19
2.2. Організація дослідження.....	21
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ УЧНІВ	23
3.1. Освітнє середовище, як чинник позитивної мотивації до оволодіння компетентностями щодо олімпійської освіти школярів ...	23
3.2. Оновлення змісту обов’язкових освітніх компонентів підготовки вчителів фізичної культури питаннями олімпійської тематики	32
3.3. Набуття здобувачами досвіду організації олімпійської освіти школярів під час педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти	40
3.4. Аналіз результатів експериментального дослідження	44
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55

ВСТУП

Актуальність дослідження. Процес відродження української нації та утвердження незалежності України зумовив переосмислення підходів до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, орієнтуючи її на задоволення потреб особистості й держави у висококваліфікованих, всебічно розвинених фахівцях. Соціально-педагогічна значущість окресленої проблеми полягає у необхідності формування висококваліфікованих фахівців, які у подальшій професійній діяльності здатні інтегрувати ґрунтовні теоретичні знання з практичною підготовкою, відзначатися гуманістичними та моральними якостями, а також демонструвати відповідальне й творче ставлення до виконуваної роботи.

Заклади вищої освіти покликані забезпечувати підготовку висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на сучасному ринку праці, здатних до творчої самореалізації та безперервного професійного зростання.

Сучасна освітня парадигма спрямована на формування фахівця, здатного оперативно реагувати на суспільні трансформації, характеризуватися мобільністю та динамізмом, володіти навичками проєктувальної діяльності у професійній сфері та виявляти підвищений рівень відповідальності у виконанні професійних обов'язків. У цьому контексті професійна підготовка майбутніх фахівців потребує посиленої уваги до визначення педагогічних умов організації освітнього процесу, орієнтованих на формування висококваліфікованих учителів, зокрема з фізичної культури, що розглядається як один із ключових напрямів забезпечення якості вищої освіти.

У межах проведеного дослідження особливої актуальності набуває проблема визначення педагогічних умов, що забезпечать ефективну підготовку майбутніх учителів фізичної культури до здійснення олімпійської освіти школярів.

Питання впровадження олімпійської освіти в освітній процес як чинника, що сприяє гуманізації суспільства, висвітлено у працях українських дослідників [18; 20; 45; 54; 57]. Олімпійська освіта сформувалася насамперед як засіб подолання суперечності між високим рівнем розвитку спорту та недостатнім рівнем обізнаності молоді у сфері олімпійського руху. Подібні висновки знайшли підтвердження у працях, які вказують на недостатній рівень обізнаності школярів щодо історії розвитку олімпійського руху, а також ідеалів і цінностей олімпізму. Проблема дефіциту підготовлених фахівців, здатних ефективно впроваджувати олімпійську освіту, висвітлена у працях [4; 12]

У межах нашого дослідження особливої актуальності набуває проблема окреслення педагогічних умов, що забезпечуватимуть ефективну підготовку майбутніх учителів фізичної культури до реалізації завдань олімпійської освіти школярів.

Об'єкт дослідження – професійно-педагогічна підготовка здобувачів спеціальності «14.11 Середня освіта (Фізична культура)».

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів.

Мета дослідження – визначити, теоретично обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів.

Завдання дослідження:

1. Теоретично обґрунтувати значення олімпізму та олімпійської освіти школярів.
2. Визначити структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів.
3. Обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів.

Методи дослідження: *теоретичні методи* використовувалися для визначення концептуальних засад дослідження, уточнення категоріального

апарату та обґрунтування моделі формування готовності: аналіз, синтез, порівняння та узагальнення (застосовувалися для критичного осмислення наукових джерел, педагогічних теорій та нормативно-правової бази), конкретизація та абстрагування, системний та структурно-функціональний аналіз. *Емпіричні методи* були спрямовані на збір, обробку та кількісний аналіз фактичного матеріалу в ході педагогічного експерименту: педагогічне спостереження, оцінювання продуктів діяльності, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження. Узагальнено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до реалізації олімпійської освіти школярів, зокрема: створення освітнього середовища, орієнтованого на розвиток позитивної мотивації до опанування знань і вмінь з олімпійської тематики; оновлення змісту обов'язкових освітніх компонентів навчального плану підготовки вчителів фізичної культури шляхом включення питань олімпійської освіти; забезпечення набуття здобувачами практичного досвіду організації олімпійської освіти школярів у процесі педагогічної практики.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

Теоретичне значення. Результати дослідження можуть бути використані під час розробки лекційних курсів і програм підвищення кваліфікації здобувачів вищої освіти спеціальності «014.11 Середня освіта (Фізична культура)».

Практичне значення. Запропоновано зміст для оновлення робочих програм навчальних дисциплін загальної та професійної підготовки фахівців спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) питаннями олімпійської тематики, що дає змогу послідовно здійснювати підготовку майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету

імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 09–10 квітня 2025 року).
Тема: «Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів»

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи магістра висвітлені в одній науковій статті: «Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів» у збірнику матеріалів наукових досліджень студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Факультет фізичної культури.

Структура роботи. Роботу викладено на 62 сторінках, з яких 54 основного тексту, вона містить 4 таблиці. Кваліфікаційна робота магістра складається з переліку вступу, трьох розділів, висновків, та списку 61 використаних літературних джерела.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ

1.1. Філософія олімпізму в контексті становлення та розвитку олімпійської освіти

Інтеграційні процеси України в європейський і світовий простір зумовлюють необхідність гармонійного розвитку особистості, її духовної та фізичної культури, а також прагнення до самовдосконалення, що визначає провідні напрями модернізації сучасного освітньо-виховного процесу.

Відзначення сторіччя олімпійського руху та Олімпійських ігор стало важливою подією як в Україні, так і у світовому просторі, що зумовило зростання інтересу суспільства й наукової спільноти до різноманітних аспектів цього багатогранного феномену ХХ століття – соціокультурних, історико-педагогічних, освітніх та виховних.

Модернізація освітнього процесу у сфері фізичної культури здійснюється на основі різних теоретико-методологічних підходів, серед яких гуманістичний [45], особистісно орієнтований [20] та аксіологічний [45].

Практичний досвід засвідчує потребу інтеграції вітчизняної системи вищої фізкультурної освіти у світовий освітній простір, що можливе лише за умови подолання існуючих розбіжностей між системами вищої освіти України та інших країн. У контексті спеціальності А4 Середня освіта (Фізична культура) концептуальною основою та провідною ідеєю професійної підготовки фахівців може слугувати ідеологія [3; 20; 26] як філософія життя, що утверджує та гармонійно поєднує фізичні, вольові й інтелектуальні якості людини, ґрунтуючись на принципах гуманізації спортивної діяльності, спрямованої на всебічний розвиток особистості.

Основи системи виховання, заснованої на ідеалах олімпізму, були закладені П'єром де Кубертенем. Саме він сформулював ідеологію олімпізму, яка стала підґрунтям олімпійської освіти – педагогічного феномена.

Науковому обґрунтуванню теорії олімпізму присвячено праці таких дослідників: [3; 24; 26**Error! Reference source not found.**]. У їхніх наукових працях розкрито основний зміст теорії олімпізму крізь призму ідей гуманізму.

Одним із ключових аспектів теорії олімпізму є визначення самого поняття «олімпізм». Першу спробу його наукового обґрунтування здійснив П'єр де Кубертен: «Олімпізм намагається сконцентрувати в єдиному промені всі принципи, що сприяють досконалості людини... Культ зусилля, змагання на межі ризику, любов до Батьківщини, благородство, дух лицарства, контакти з живописом і літературою – все це є фундаментом олімпізму».

Для П'єра де Кубертена олімпізм як філософія життя уособлював духовний, інтелектуальний і фізичний досвід людини, спрямований на безперервне самовдосконалення, моральне й розумове зростання.

Зміст теорії олімпізму, зокрема визначення поняття «олімпізм», розкриття сутності олімпійської ідеї та ідеології, знайшли відображення в працях таких учених [3; 18; 25; 41; 59]. Після детального аналізу різних концепцій теорії олімпізму встановлено, що серед дослідників і істориків відсутня єдина точка зору щодо визначення поняття «олімпізм», змісту його теоретичної конструкції та функціонального наповнення.

Слід зауважити, що поняття «олімпізм» не є тотожним поняттю «олімпійський рух». Олімпізм має значно ширший зміст, оскільки може існувати незалежно від олімпійського руху, тоді як останній є лише практичним проявом ідеології олімпізму та не може функціонувати поза його філософськими засадами.

Більш ґрунтовного підходу до визначення поняття «олімпізм» дотримуються В. Платонов і С. Гуськов у праці «Олімпійський спорт».

Науковці трактують олімпізм як філософію життя, що поєднує в гармонійне ціле фізичні та духовні якості людини. Вони розглядають його як концепцію виховання всебічно розвиненої особистості засобами спорту, спрямовану на поширення гуманістичних ідей у суспільстві, утвердження принципів співпраці, взаємодопомоги й взаєморозуміння між людьми [45, с. 11].

На наш погляд, це визначення найбільш повно відображає ключові принципи та цілі сучасного олімпійського руху. Особливе значення в ньому надається положенням, що стосуються системи виховання підростаючого покоління та формування способу життя сучасної людини, заснованого на ідеалах гуманізму, моральності, здоров'я й гармонійного розвитку.

Важливу роль у динамічному розвитку спортивних змагань у Стародавній Греції відіграла агоністика – характерна риса грецького способу життя та культури, що втілювала принцип змагальності. Вона проявлялася у всіх сферах людської діяльності – праці, мистецтві, спорті – та була спрямована на досягнення найвищих результатів, здобуття визнання, піднесення особистого престижу й слави рідного поліса [53].

Формування спортивного духу у Стародавній Греції ґрунтувалося на тих самих засадах, що й інші культурні цінності грецької цивілізації. Центральним принципом цього процесу було звільнення людини від будь-яких форм деспотизму, що забезпечувало розвиток її внутрішньої свободи, самодостатності та прагнення до самовдосконалення. Людину виховували у дусі віри у власні сили, можливості та у вищі цінності людського буття. Для стародавніх греків тілесне вдосконалення, фізична й духовна міць становили фундаментальні принципи життєдіяльності, що найповніше виявлялися та реалізовувалися у змагальній діяльності на спортивних аренах. [45, с. 24]

Життєвим ідеалом стародавніх греків було досягнення гармонії між тілом, духом і розумом. Символічним вираженням цього принципу стали слова, викарбувані на скелі в давній Елладі: «Бажаєш бути сильним – бігай, бажаєш бути вродливим – бігай, бажаєш бути мудрим – бігай». [26, с. 36].

Засади сучасного олімпізму були сформовані наприкінці XIX століття

П'єром де Кубертенем, який уперше розробив доктрину, що поєднала у собі філософські, педагогічні, етичні, правові та політичні принципи. Ці принципи ґрунтувалися на загальнолюдських і моральних цінностях, притаманних різним релігійним ученням. На початкових етапах розвитку олімпізм був нерозривно пов'язаний із практичною діяльністю — проведенням Олімпійських ігор. Філософські ідеї П'єра де Кубертена щодо гармонійного розвитку особистості знайшли відображення в організації олімпійських церемоній та включенні до програм Ігор конкурсів мистецтв.

Від часу зародження олімпійського руху олімпізм еволюціонував у своєрідну філософію молодіжного світу, став потужним соціокультурним феноменом глобального масштабу та одним із найважливіших інститутів сучасного міжнародного життя. Олімпізм можна розглядати як особливий тип субкультури, що має власну систему ідеалів, принципів, норм, цінностей, менталітету та настанов, які характеризуються відносною самостійністю й власною логікою розвитку. Для неї притаманні: наявність у загальній культурній системі стійких утворень, що об'єднують людей спільними уявленнями про життєві цінності, інтереси та соціальну поведінку; інтегрованість у загальну культурну структуру; спільний ціннісний вектор, який відображає суспільні та гуманістичні ідеали; а також підвищена увага до зовнішності як важливого елемента самовираження, культурної самосвідомості та ідентифікації.

Розглядаючи олімпізм як особливий тип субкультури, слід підкреслити його тісний зв'язок із загальногуманістичною спрямованістю розвитку людини, тобто з тим, що можна вважати проявом культурного прогресу.

Гуманістичний потенціал олімпізму найповніше виявляється під час проведення Олімпійських ігор, коли втілюються його провідні ідеали рівності, дружби та взаємоповаги. Особливо яскраво гуманістична сутність олімпізму проявляється у Паралімпійських іграх, де молоді люди з обмеженими можливостями отримують можливість не лише підтримувати своє фізичне здоров'я, а й реалізовувати себе, відчуваючи власну значущість,

гідність і повноправність у суспільстві.

Як соціальний феномен, олімпізм за своєю суттю має інтернаціональний характер, оскільки йому притаманні сталі ознаки міжнародності, зокрема: існування класичних видів спорту, спільних для різних країн і континентів; використання єдиної спортивної термінології, зрозумілої у всьому світі; запровадження міжнародних правил проведення спортивних змагань; створення міжнародних спортивних організацій і об'єднань.

Інтернаціональна сутність олімпійського спорту знайшла своє відображення в положеннях Олімпійської хартії та символіці Ігор – п'яти переплетених кільцях, що символізують єдність п'яти континентів, об'єднаних спільною метою, прагненням до взаєморозуміння, миру й дружби між народами.

Олімпізму як соціокультурному явищу властивий демократизм. Він виступає потужною об'єднувальною силою між народами, універсальним засобом міжнародного спілкування та взаєморозуміння. Його вплив виходить далеко за межі безпосередніх учасників і організаторів змагань: Олімпійські ігри здатні надихати мільйони уболівальників у всьому світі, формуючи атмосферу доброзичливості, співпраці та взаємодовіри між людьми різних культур і націй.

Ключовим принципом олімпізму є твердження: «Головне в Олімпійських іграх – не перемога, а участь». Проте цей принцип залишається предметом численних дискусій і суперечок. Так, В. Платонов зазначає, що сучасна система спортивної підготовки значною мірою перебуває під впливом тренерів, для яких визначальним девізом стало прагнення досягти «результату будь-якою ціною».

Безумовно, кожен спортсмен мріє про олімпійську медаль. Проте нагороди дістаються лише обраним, тому для більшості учасників Олімпійських ігор головним залишається не перемога, а сама участь, можливість стати частиною великого спортивного свята і продемонструвати свої найкращі здібності на світовій арені. Участь в олімпійській команді та

можливість представляти свою країну є великою честю для спортсмена. Для атлета справжнім досягненням може стати подолання власних обмежень, перевершення попередніх результатів і вихід на новий рівень спортивної майстерності та особистісного розвитку.

Принцип олімпізму «головне – не перемога, а участь» не слід абсолютизувати, адже участь у змаганнях є не кінцевою метою, а лише засобом її досягнення. Визначальне значення у цьому процесі мають високі етичні переконання, що відображають справжній дух спорту та гуманістичну сутність олімпійського руху. Саме моральні цінності надають спорту та спортивним змаганням справжнього гуманістичного змісту. У цьому контексті особливого значення набуває ще один фундаментальний принцип олімпізму – принцип «чесної гри» (fair play), який відображає морально-етичну основу спортивної діяльності та виховання особистості. Підкреслюючи важливість неухильного дотримання правил чесної гри та встановлених норм, принцип «чесної гри» постає як протиположність егоїзму спортсмена, його моральна альтернатива. Він має глибоке морально-етичне значення, оскільки сприяє формуванню у спортсмена почуття справедливості, відповідальності, поваги до суперника й до самого себе, що є невід'ємними складовими його особистісного становлення та духовного розвитку.

Гармонійне поєднання фізичної досконалості й зовнішньої краси, інтелектуального розвитку та сили духу є ключовим принципом філософії сучасного олімпізму. Саме ця єдність сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості, вихованню патріотизму, моральних якостей і активної життєвої позиції у дітей та молоді. Саме тому ідеї, закладені П'єром де Кубертеном у концепцію олімпійської освіти, залишаються надзвичайно актуальними й сьогодні. Активне впровадження ідеології олімпізму в освітній процес сприяє подоланню негативного впливу вулиці та засобів масової інформації, запобігає соціальним девіаціям, формує в молоді потребу до занять фізичною культурою і спортом, прагнення до здорового способу

життя та відмови від шкідливих звичок. Усе це створює міцне підґрунтя для формування свідомої, патріотичної та гуманістично орієнтованої нації. [18, с. 43].

1.2. Структура готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів

Починаючи з кінця 1950-х років, спостерігається помітний прогрес у наукових дослідженнях проблеми підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності. Саме цей період ознаменувався активним формуванням теоретичних засад, зокрема уточненням змісту поняття «готовність учителя до педагогічної діяльності» та визначенням її структурних компонентів. У працях дослідників цього часу розроблялися підходи до розуміння готовності як цілісного, інтегрованого утворення, що поєднує мотиваційні, когнітивні, емоційно-вольові та діяльнісні аспекти професійної підготовки педагога.

Проблема формування готовності фахівців закладів вищої освіти до майбутньої професійної діяльності відзначається багатогранністю та різноспрямованістю наукових підходів, що зумовлює неоднозначність її трактування в сучасних педагогічних дослідженнях..

Дослідженню різних аспектів проблеми формування готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до професійної діяльності присвячено праці таких науковців, як, [28] та ін.

У сучасній науковій літературі накопичено значний теоретичний і практичний досвід щодо проблеми готовності особистості до певного виду діяльності. Водночас сутність поняття «*готовність*» трактується по-різному, залежно від специфіки діяльності, до оволодіння якою спрямований процес підготовки. [29, с. 3-5].

Поняття «готовність» визначається як умова ефективного здійснення діяльності, що проявляється у вибірковій прогнозуючій активності, яка налаштовує організм і особистість на майбутню діяльність; Також воно

розглядається як цілеспрямований прояв особистості, що охоплює її переконання, погляди, ставлення, мотиви, емоції, вольові та інтелектуальні якості, а також знання, уміння, навички й установки. Поняття «готовність до виконання діяльності», попри його широку вживаність, трактується в науковій літературі неоднозначно. З психологічної та педагогічної точок зору, готовність розглядається як умова успішного здійснення діяльності, що виражається у вибірковій активності, яка налаштовує організм і особистість на майбутню професійну діяльність. Водночас її визначають як активний стан особистості, що забезпечує самореалізацію в процесі підготовки та розв'язання певних завдань на основі власного досвіду, розглядаючи готовність не лише як передумову, а й як регулятор професійної діяльності.

Н. Ємельянова розглядає поняття *«готовність до професійної діяльності»* як уміння не лише виконувати певні операції, а й творчо підходити до їх реалізації. Дослідниця трактує готовність як особливий психічний стан особистості, що передбачає наявність у неї уявної моделі структури діяльності та спрямованість свідомості на її здійснення. У більш широкому розумінні, це — цілеспрямований прояв особистості, який охоплює установку, систему поглядів і переконань, мотивацію, емоційно-вольові й інтелектуальні якості, професійну компетентність, а також сформовані навички та вміння їх практичного застосування.

Готовність до педагогічної діяльності як комплекс сформованих на належному рівні позитивних мотивів, професійних знань, умінь, навичок, а також набутого досвіду їх практичного застосування [31]. Інші автори вважають, що професійна готовність учителя фізичної культури визначається рівнем сформованості професійних знань, ступенем їх абстракції, обґрунтованістю та усвідомленістю, а також інтелектуальними здібностями до пояснення, перенесення, аналізу, синтезу, прогнозування, здійснення конструктивно-проективних дій і розвитком творчих умінь у процесі формування знань.

В. Наумчук зазначає, що готовність майбутніх фахівців до професійної діяльності вчителя фізичної культури є результатом їхньої професійної підготовки, яка передусім визначається наявністю та рівнем реалізації професійно значущих знань, умінь, навичок і особистісних якостей [38].

Варто звернути особливу увагу на трактування поняття «готовність до професійної діяльності» яку визначають як складне особистісне утворення, що має два рівні: перший характеризується прагненням оволодіти певною професійною спеціальністю, а другий – відображає здатність і підготовленість до здійснення професійної діяльності. [61].

Аналіз психолого-педагогічної літератури, присвяченої визначенню структури готовності, засвідчив наявність різних наукових підходів до цього питання. Зокрема, дослідники виокремлюють у її структурі такі компоненти: мотиваційно-вольовий, інтелектуально-операційний, оцінювально-; комунікативно-мотиваційний, змістовий, процесуальний, самооцінний; а також психологічний, теоретичний, практичний, фізичний і психофізіологічний [43].

Варто звернути увагу на позицію Л. Іванової, яка зазначає, що структура готовності майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів охоплює такі компоненти: когнітивний, діяльнісний, мотиваційний та комунікативно-рефлексивний. [28, с. 162-163].

Багато науковців і фахівців у сфері олімпійської освіти (В. В. Єрмолова, М. Булатова та ін.) наголошують, що основою готовності спеціаліста в галузі олімпійської освіти є сформована система олімпійських знань, мотивація до їх застосування у власному способі життя та професійній діяльності, а також уміння й навички реалізації педагогічної діяльності у сфері олімпізму та олімпійського руху.

В контексті олімпійської освіти як гуманістично орієнтованого педагогічного процесу, суб'єктна роль педагога-гуманіста набуває фундаментального значення. Його компетентність та світогляд є необхідною

умовою для ефективної організації, реалізації та фасилітації зазначеного освітнього процесу.

Сукупність перелічених здібностей слугує критерієм визначення професійної готовності до педагогічної діяльності. Структурно ця готовність є двоєдиною: вона охоплює суб'єктивний компонент (психологічну, психофізіологічну та фізичну готовність) і об'єктивний компонент (науково-теоретичну та практичну підготовку), які разом утворюють ядро професіоналізму.

На підставі проведеного аналізу типологічні та професійні характеристики суб'єкта олімпійської освіти можуть бути систематизовані за наступними ключовими компонентами: особистісно-етичний компонент: Високий рівень толерантності, емпатії та доброзичливості; пріоритетне значення має людиноцентрична орієнтація фахівця; Педагогічно-методичний компонент: Володіння знаннями, вміннями і навичками організації навчально-виховного процесу, що ґрунтується на особистісно-орієнтованому та гуманістичному підходах; теоретико-фундаментальний компонент: наявність ґрунтовних знань щодо генезису, еволюції та функціонування Олімпійських ігор, олімпійського руху, а також сутності олімпізму та фізичної культури; прикладно-організаційний компонент: Компетентність у плануванні та реалізації олімпійської освіти для різних соціальних та вікових груп; ключовим імперативом є неухильне керування основними принципами та ідеалами олімпізму як у професійній діяльності, так і у повсякденному житті.

Беручи до уваги вищезазначене, нами була розроблена структура готовності майбутніх учителів фізичної культури до здійснення олімпійської освіти школярів, що включає мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти.

Мотиваційний компонент становить суттєву складову професійної готовності майбутнього педагога, оскільки детермінує формування стійкої

позитивної мотивації до імплементації олімпійської освіти в освітній процес початкової школи.

Сучасні вимоги до фахової підготовки у закладах вищої освіти виходять за межі виключно когнітивного аспекту (знань та умінь). Як зазначають дослідники, ефективність підготовки знижується, якщо майбутні фахівці не розвинули внутрішньої потреби у креативній, пізнавальній та професійній діяльності. У контексті підготовки майбутніх учителів фізичної культури пріоритетного значення набуває розвиток пізнавальних інтересів з подальшою їх трансформацією у професійні мотиви.

Зовнішні мотиви не мають прямого відношення до змісту, процесу чи результатів навчальної діяльності. Проте, як констатує автор, вони виконують важливу стимулюючу функцію в активізації студентів [37, с.5].

Мотиваційний чинник є визначальним у структурі готовності, оскільки він забезпечує механізм впливу на генерування відповідних диспозицій та накопичення особистісного досвіду. Це сприяє вдосконаленню професійно значущих якостей і досягненню високого рівня майстерності, що є основою свідомого виконання функціональних обов'язків.

Засвоєння когнітивного компоненту у взаємозв'язку з практичними вміннями та навичками становить змістовну основу готовності майбутнього вчителя фізичної культури до здійснення олімпійської освіти школярів. Проте традиційна педагогіка, орієнтована переважно на досягнення встановлених стандартів знань, часто зумовлює неспроможність особистості сприймати нове, що виходить за межі звичних пояснень. Тому оволодіння педагогом когнітивним компонентом має супроводжуватися створенням умов для розвитку пізнавальної активності, формування вмінь самостійного пошуку, відбору й використання необхідної інформації, а також здатності до аналізу власних дій на основі усвідомленого ставлення до процесу олімпійської освіти школярів.

Діяльнісний компонент відображає сформованість у майбутніх учителів фізичної культури професійно-педагогічних умінь і навичок, необхідних для

реалізації олімпійської освіти школярів. Підготовка фахівців з фізичного виховання та спорту у закладах вищої освіти повинна бути спрямована на забезпечення здатності студентів не лише оволодіти системою спеціальних знань, а й ефективно застосовувати їх у практичній педагогічній діяльності, сприяючи формуванню в учнів цінностей і принципів олімпізму.

Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до здійснення олімпійської освіти школярів повинна бути спрямована на глибоке засвоєння студентами сутності олімпійської освіти та специфіки її організації в закладах загальної середньої освіти; опанування організаційними засадами професійної діяльності вчителя фізичної культури та формування відповідних умінь – конструктивних, організаційних, комунікативних і гностичних; а також на набуття необхідних знань, умінь і навичок щодо ефективної організації олімпійської освіти у шкільному середовищі.

На нашу думку, формування умінь майбутніх учителів фізичної культури щодо реалізації олімпійської освіти школярів у закладах загальної середньої освіти є цілісним, свідомим і поетапним процесом, який базується на творчій взаємодії викладачів і студентів, побудованій на засадах суб'єкт-суб'єктних відносин та особистісно орієнтованого підходу до підготовки здобувачів освіти.

Отже на підставі теоретичного аналізу та власних досліджень за основу ми беремо визначення А. Боднар «готовність майбутнього вчителя фізичної культури до олімпійської освіти школярів розглядаємо, як складне особистісне утворення, що формується внаслідок професійно-педагогічної підготовки здобувачів спеціальності А4 Середня освіта (Фізична культура) у ЗВО і передбачає наявність у нього мотивів, знань, умінь, професійно значущих особистісних якостей, котрі в своїй сукупності забезпечують здатність до формування гармонійно розвиненої особистості молодшого школяра на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для досягнення поставленої мети та перевірки ефективності педагогічних умов у дипломній роботі було використано комплекс теоретичних та емпіричних методів.

Теоретичні методи використовувалися для визначення концептуальних засад дослідження, уточнення категоріального апарату та обґрунтування моделі формування готовності: аналіз, синтез, порівняння та узагальнення (застосовувалися для критичного осмислення наукових джерел, педагогічних теорій та нормативно-правової бази з проблем олімпійської освіти, професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури та використання інтерактивних методів навчання); конкретизація та абстрагування (використовувалися для уточнення сутності понять «готовність до олімпійської освіти» та «освітнє середовище»); системний та структурно-функціональний аналіз (застосовувався для розробки та обґрунтування педагогічних умов формування готовності та визначення компонентів готовності (когнітивний, мотиваційний, діяльнісний); моделювання: використовувався для конструювання програми педагогічного експерименту та програми виробничої практики.

Емпіричні методи були спрямовані на збір, обробку та кількісний аналіз фактичного матеріалу в ході педагогічного експерименту:

Педагогічне спостереження: проводилося для оцінки рівня активності студентів під час інтерактивних занять (рольові ігри, брейнстормінг) та їхньої взаємодії з учнями під час практики.

Анкетування та тестування: використовувалися для первинної оцінки (констатувальний етап) та підсумкової діагностики (формувальний етап)

рівнів сформованості когнітивного (знання з олімпізму) та мотиваційного (ціннісні орієнтації, інтерес) компонентів готовності у студентів ЕГ та КГ.

Оцінювання продуктів діяльності: здійснювалося через аналіз звітної документації студентів (плани-конспекти уроків, сценарії виховних заходів, матеріали олімпійських куточків) для діагностики діяльнісного компоненту (практичні вміння).

Педагогічний експеримент ((констатувальний, формувальний): Був основним методом, який включав цільовий розподіл студентів, модифікацію програми практики та впровадження інтерактивних методик. Експеримент проводився у природних умовах освітнього процесу. Методи математичної статистики: Використовувалися для кількісної обробки отриманих емпіричних даних: первинна обробка (визначення середніх значень та процентного розподілу студентів за рівнями готовності); статистичний аналіз (застосування непараметричних критеріїв (χ^2 – критерій хі-квадрат або φ^* – критерій Фішера) для встановлення статистичної достовірності різниць у розподілі рівнів готовності між ЕГ та КГ на формувальному етапі).

На основі даних отриманих даних визначалась вірогідність відмінностей між даними експериментальної і контрольної груп на початку та по закінченню експерименту за такою формулою:

$$X^2 = \frac{1}{n_e \cdot n_k} \sum_{i=1}^c \frac{(n_e \cdot K_i - n_k \cdot E_i)^2}{E_i + K_i},$$

де n_e – кількість досліджуваних в експериментальній групі;
 n_k – кількість досліджуваних в контрольній групі;
 E_i, K_i – значення колонок (1-3) у таблиці.

Рівень готовності здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) визначався за сформованість мотиваційного, когнітивного та діяльнісного критеріїв та за трьома рівнями: високий, середній, низький [17].

2.2. Організація дослідження

Дослідження проводилось на базі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка протягом вересня 2024 року – листопада 2025 року і було розділено на три послідовні етапи: констатувальний, формувальний та контрольньо-узагальнювальний.

На *першому етапі* (вересень-грудень 2024 року) відбувалось теоретичне обґрунтування проблеми, уточнення категоріального апарату, визначення критеріїв, показників і рівнів готовності, а також діагностика початкового стану готовності здобувачів вищої освіти. Основні завдання: проведення теоретичного аналізу наукових джерел, педагогічних теорій та програмних документів з проблеми олімпійської освіти та професійної підготовки вчителів. Обґрунтування педагогічних умов готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів. Формування експериментальних та контрольних груп у кількості 10 студентів у кожній. Проведення констатувального зрізу за допомогою тестування, анкетування та первинного оцінювання продуктів діяльності для визначення початкових рівнів сформованості когнітивного, мотиваційного та діяльнісного компонентів.

На *другому етапі* (січень-серпень 2025 року) відбувалась експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов шляхом її цілеспрямованого впровадження в освітній процес. Основні завдання: впровадження педагогічної умови в освітній процес експериментальної групи; оновлення змісту нормативних дисциплін («Вступ до спеціальності», «Історія фізичної культури») питаннями олімпійської тематики; застосування комплексу інтерактивних методів (рольові ігри «Суд над допінгом», «Мікрофон», «Незакінчені речення») та засобів (авторські презентації, відеоматеріали). Цільова організація педагогічної практики здобувачів експериментальної групи: розподіл здобувачів у заклади загальної середньої освіти під керівництвом викладачів-методистів, залучених до експерименту.

Практична реалізація завдань з олімпійської освіти (проведення уроків з олімпійської тематики, організація «Малих Олімпійських ігор», створення олімпійських куточків). Проведення навчання у контрольній групі за традиційною програмою без цільового впровадження експериментальної умови.

На третьому етапі (вересень-листопад 2025 року) здійснювався контрольний зріз, кількісна та якісна обробка даних, підбиття підсумків експерименту та формулювання висновків. Основні завдання: проведення контрольного зрізу в експериментальній та контрольній груп.; математико-статистична обробка отриманих емпіричних даних (визначення динаміки, застосування непараметричних критеріїв χ^2 або φ^*) для встановлення статистичної достовірності змін; аналіз та узагальнення результатів, формулювання висновків; оформлення результатів дослідження.

РОЗДІЛ 3

ОБҐРУНТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ УЧНІВ

3.1. Освітнє середовище, як чинник позитивної мотивації до оволодіння компетентностями щодо олімпійської освіти школярів

У процесі дослідження педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури виникає потреба у визначенні та уточненні змісту таких понять, як «умови» та «педагогічні умови».

Узагальнюючи різні підходи до трактування поняття «умова», Р. Малюк визначає його як сукупність об'єктів, властивостей і взаємовідносин, що забезпечують реалізацію наявних потенційних можливостей. Умови, на думку дослідниці, неминуче впливають – безпосередньо або опосередковано – на перебіг і результати будь-якої діяльності. [35, с. 69].

Педагогічні умови трактуються як «сукупність обставин, від яких залежить і в межах яких реалізується цілісний та результативний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що здійснюється через активну діяльність особистості або колективу» [17].

Предметом особливої уваги у контексті нашого дослідження є роботи, що висвітлюють педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Суттєве поліпшення процесу формування професійної готовності майбутніх учителів фізичного виховання досягається за умови комплексної реалізації низки педагогічних умов. Вони включають: поетапну підготовку на основі інтеграції теорії та практики, диференційований вибір методів впливу, застосування особистісно орієнтованих та інтерактивних технологій, різнорівневе забезпечення змісту завдань, систематичну професійну

діагностику з корекцією, активізацію самостійної роботи та орієнтацію студентів на саморозвиток і творчу самореалізацію [31].

Згідно з Л. Безкоровайною та А. Свасьєвим, якість професійної підготовки фахівців у ЗВО залежить від комплексу умов, що включає фундаментальність освіти, ефективне використання активно-діяльнісного та компетентнісного підходів, конкурентоздатність, раціональне структурування змісту та застосування ефективних технологій.

Окремо дослідники виокремлюють професійно-творче мислення як один із ключових факторів. Його сформованість розширює професійні можливості майбутніх фахівців, сприяючи самостійному здобуттю знань, інтелектуальному розвитку та здатності проєктувати власну кар'єру на основі бачення професійних перспектив.

Виокремлюють дві інтегративні групи умов формування особистості майбутнього вчителя фізичного виховання: соціальні та психолого-педагогічні. До соціальних віднесено суспільну атмосферу, статус професії і престиж фахівця, статус ЗВО та організацію освітнього процесу. Психолого-педагогічні умови фокусуються на характері міжособистісних стосунків («педагог-студент»), педагогічній взаємодії та стилі керівництва закладом.

Особливої уваги заслуговує дисертаційне дослідження О. Чепкої [56], у якому авторка структурує організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів за трирівневою ієрархією: макроумови, мезоумови та мікроумови.

1. Макроумови (глобальний рівень): охоплюють соціальне замовлення суспільства щодо підготовки майбутніх педагогів, а також розробку та узгодження нормативно-правової документації.

2. Мезоумови (інституційний рівень): стосуються процесів професійної орієнтації та становлення на етапі педагогічного коледжу, професійної адаптації в процесі забезпечення наступності у навчальному комплексі, а також професійного вдосконалення під час навчання у педагогічному університеті.

3. Мікроумови (суб'єктний рівень): визначаються через актуалізацію суб'єктивного досвіду студентів, набутого ними на попередніх етапах навчання в освітньому комплексі.

Таким чином, О. Чепка пропонує системний погляд на умови, що детермінують якість фахової підготовки.

Освітнє середовище, як чинник позитивної мотивації до оволодіння компетентностями щодо олімпійської освіти школярів

Становлення особистості та професіоналізму педагога в процесі його інтеграції у систему вищої освіти детермінує необхідність створення комплексу умов. До них належать мотиваційні, стимулювальні та освітні чинники, які сприяють цілеспрямованому і цілісному розвитку педагога як гуманіста, демократа та гуманітарія. У цьому процесі визначальна роль відводиться освітньому середовищу закладу вищої освіти.

Для виявлення специфіки середовища у закладах вищої освіти (ЗВО) необхідно провести концептуалізацію понять «середовище» та «освітнє середовище». У найзагальнішому тлумаченні, «середовище» являє собою сукупність об'єктів та чинників, що оточують суб'єкта і опосередковують його активність (діяльність).

У тлумачних словниках сучасної української мови поняття «середовище» концептуалізується як оточення або сукупність природних і соціально-побутових умов.

Основні характеристики освітнього середовища закладу вищої освіти (ЗВО) систематизовано за наступними ключовими ознаками:

1. Зовнішня інтеграція: наявність активної взаємодії із соціальним середовищем, а також з органами державної влади, освітніми установами, організаціями та підприємствами наукової, інформаційної й інших галузей.

2. Ресурсна реалізація: забезпечення єдиної системи професійної підготовки на основі ресурсів ЗВО (зокрема, його навчально-матеріальної бази).

3. Методологічна когерентність: взаємозв'язок мети та завдань навчально-виховної діяльності з традиційними й інноваційними педагогічними технологіями навчання.

4. Суб'єктність учасників: визнання як педагогів, так і студентів повноправними суб'єктами освітнього середовища ЗВО.

5. Культурна детермінація: взаємозалежність рівня професійної підготовки майбутніх фахівців від рівня професійної культури педагогічного складу.

6. Стратегічна специфікація: залежність загальної стратегії освітньої діяльності ЗВО від його галузевого спрямування (наприклад, економічного, педагогічного, медичного тощо).

Специфіка та наявний ресурсний потенціал факультетів фізичної культури закладів вищої освіти – що включає присутність видатних тренерів та студентів-олімпійців, розвинену спортивно-матеріальну базу, а також функціонування олімпійських музеїв і музеїв спортивної слави – свідчать про високу спроможність цих структур у створенні цільового освітнього середовища. Це середовище має бути орієнтоване на формування позитивної мотивації студентів до оволодіння необхідними знаннями і вміннями для реалізації олімпійської освіти серед учнів початкової ланки.

У контексті нашого дослідження, освітнє середовище інтерпретується як сукупність взаємопов'язаних чинників, що сприяють формуванню стійкої позитивної мотивації до оволодіння когнітивними й операційними компетентностями у сфері олімпійської освіти школярів.

Створення такого середовища передбачає активне впровадження активних та інтерактивних методів навчання в рамках різних видів аудиторної та позааудиторної діяльності студентів. До ключових методичних прийомів віднесено:

1. Кейс-метод: аналіз помилок, колізій та казусів учасників Олімпійських ігор різних років.

2. Аудіовізуальні технології: використання відеоматеріалів з Олімпійських ігор.

3. Методи групової генерації ідей: брейнстормінг («мозковий штурм») та метод «мікрофон».

4. Дискусійні форми: проведення дискусій із запрошенням фахівців (учасників і переможців Олімпійських ігор, заслужених тренерів України, суддів національної та міжнародної категорії).

5. Ситуаційно-рольові ігри: рольова гра, коментування та оцінка дій учасників змагань.

6. Комунікативні практики: метод інтерв'ю (інтерв'ювання Олімпійського чемпіона або учасника Олімпійських ігор) та ін.

Таким чином, середовище функціонує як динамічна система активізації пізнавальної діяльності.

Залучення до освітнього процесу висококваліфікованих фахівців (учасників і переможців Олімпійських ігор, заслужених тренерів України, суддів національної та міжнародної категорії) забезпечує можливість безпосередньої комунікації студентів із визнаними особистостями вітчизняного спортивного простору. Така діалогова взаємодія дозволяє отримати максимізований обсяг релевантної інформації та сприяє формуванню позитивної мотиваційної установки щодо засвоєння знань, умінь та навичок у сфері олімпійської освіти школярів.

Використання відеоматеріалів олімпійської тематики (ритуали, нагородження, Fair Play) та організація зустрічей з олімпійськими чемпіонами створює умови для емоційного залучення студентів. Особистий приклад олімпійців слугує рольовою моделлю, підвищуючи пізнавальний інтерес. Цілеспрямована демонстрація емоційних і етичних моментів (принципів Чесної гри) активізує внутрішню мотивацію здобувачів освіти до ефективного оволодіння компетентностями, необхідними для впровадження олімпійської освіти в початковій школі.

На противагу традиційній структурі лекційних та семінарських занять,

ми імплементували інтерактивні методи навчання. Ці методи дозволяють активізувати засвоєння студентами теоретико-когнітивного матеріалу, сприяють розвитку професійного творчого мислення та пізнавального інтересу до змісту навчальної дисципліни. Далі буде деталізовано приклади інтерактивних методів, які були застосовані в процесі семінарських занять.

Метод «Мікрофон» є інтерактивною дидактичною технологією, що передбачає послідовне висловлювання студентів із певної проблеми або надання відповідей на запитання шляхом умовної передачі права слова («уявного мікрофона»). Цей метод був імплементований у процесі вивчення теми «Олімпійська освіта у формуванні гармонійно розвиненої особистості» в рамках навчального курсу «Акмеологія фізичної культури». З метою активації пізнавальної діяльності студентів та стимуляції їхньої рефлексії, їм було запропоновано надати коротку та лаконічну відповідь на ключове запитання: «У чому полягає гуманістичний потенціал олімпійської освіти?». Право висловлювання при цьому надавалося виключно тому студенту, який отримував «уявний» мікрофон, що забезпечувало дисципліну та рівномірну участь у дискусії.

Інтерактивний метод навчання «Незакінчені речення» був застосований нами під час вивчення курсу «Історія фізичної культури» з дидактичною метою формування когнітивного компоненту досліджуваної готовності. Метод був спрямований на поглиблення розуміння студентами ключових термінів і понять, що становлять концептуальну основу олімпійської освіти.

Для активізації студентської пізнавальної діяльності було запропоновано завершити такі дефініції:

1. «Калокагатія – це старогрецький ідеал, що передбачає виховання прекрасної людини, для якої характерні...».

2. «Агоністика – це принцип змагальності, що реалізовувався у всіх сферах життя (праці, мистецтві, спорті) з метою...».

3. «Олімпізм – це життєва філософія, що...».

4. «"Фейр Плей" – це збірка правил, яких дотримуються...».

Використання цього прийому сприяло систематизації та закріпленню термінологічної бази.

Далі пропонуємо фрагмент семінарського заняття з навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності», присвячений розгляду питання «Роль олімпійської освіти у гармонійному розвитку людини». Робота була організована з використанням інтерактивного методу «робота в групах».

Заняття розпочалося з актуалізації уваги студентів на кінцевій інтегративній меті фізичної культури й олімпійської освіти, а саме – формуванні гармонійно розвиненої особистості.

Далі було здійснено поділ студентів на малі групи (по 5-6 осіб), кожна з яких отримала конкретне завдання: ідентифікувати та обґрунтувати максимальну кількість ідеалів і цінностей олімпізму, розкривши при цьому їхню роль у детермінації гармонійного розвитку особистості.

Протягом двадцяти хвилин у групах відбувалося інтенсивне обговорення поставленого завдання. Після завершення фази обговорення було організовано послідовну презентацію результатів роботи кожної групи.

Після представлення всіх доповідей було проведено колективне обговорення та аналіз представлених даних, що мало на меті вироблення єдиної консолідованої позиції усієї академічної групи.

За підсумками групової роботи, студенти під керівництвом викладача систематизували та сформулювали таблицю «Основні ідеали та цінності олімпізму». Особливий акцент був зроблений на невід'ємній ролі цих ідеалів і цінностей у формуванні гармонійно розвиненої особистості, включно з їхньою власною ідентичністю як майбутніх учителів фізичної культури та суб'єктів олімпійської освіти.

Метод «конкретних ситуацій» (кейс-метод) ґрунтується на активному навчанні, де шлях до вдосконалення знань лежить через розгляд, аналіз та колективне обговорення проблемних ситуацій. Аудиторна дискусія щодо таких кейсів забезпечує можливість ознайомитися з різними підходами до

розв'язання проблеми, які базуються на теоретичних знаннях, досвіді та спостереженнях.

Ключовим дидактичним завданням є набуття навичок прийняття ефективних рішень, що вимагає багаторазової практики їх формулювання. Таким чином, метод сприяє переходу студентів від теоретичного осмислення до вироблення практичних вмінь і навичок, критично необхідних для подальшої професійної діяльності.

Навчальне заняття на тему «Принципи та основні положення «Фейр Плей» в межах курсу «Історія фізичної культури» було організовано з використанням методу «конкретних ситуацій».

Здобувачі, імітуючи роль учителів фізичної культури у закладах загальної середньої освіти, отримували індивідуальні завдання, що містили комплекс проблемних ситуацій для самостійного вирішення. Приклади цих ситуацій охоплювали порушення ключових аспектів принципів Fair Play (чесної гри):

1. Дискримінація (на ґрунті расової/мовної приналежності).
2. Невміння переносити поразку та провокування конфлікту.
3. Неприпустимість використання заборонених препаратів (допінг).
4. Дисбаланс між професійним спортом та освітою (нехтування навчанням).

Основна мета полягала у самостійному осмисленні студентами запропонованих проблемних кейсів та розробці шляхів їх вирішення, що ґрунтуються на гуманістичних цінностях і принципах Fair Play (доброзичливість, повага, неприпустимість дискримінації). Було акцентовано увагу на першочерговій ролі майбутнього вчителя фізичної культури у пропаганді та активній популяризації цих принципів як під час змагань, так і у повсякденному житті.

Метод «Рольові ігри» є комплексною інтерактивною технологією, що передбачає моделювання ситуацій із різними інтересами учасників та

необхідністю оперативного прийняття рішень у процесі або після завершення гри.

Цей метод слугує ефективним інструментом для формування у студентів низки професійно значущих якостей, зокрема комунікативних здібностей та самостійності мислення. Ігри протікають у форматі групового мисленнєвого пошуку, що вимагає інтенсивної комунікації всіх учасників, позиціонуючи метод як особливу форму навчальної комунікації.

Завершальна фаза гри включає підбиття підсумків, де ключова увага приділяється аналізу практично значущих результатів. Проте ця фаза може бути розширена до рефлексії всього перебігу гри. Об'єктами такої рефлексії можуть виступати динаміка індивідуальних і групових траєкторій розумових процесів, а також процес формування колективної думки.

Для імплементації методу «Рольові ігри» було розроблено та проведено інтерактивне семінарське заняття у форматі судового засідання «Суд над допінгом» в рамках освітнього компоненту «Соціально-правові студії» (тема: «Боротьба з використанням допінгу у спорті»).

На занятті було змодельовано судовий процес, де обвинуваченими виступали студенти, які репрезентували п'ять основних груп заборонених препаратів (анаболічні стероїди, пептидні гормони, діуретики, психотропні та наркотичні речовини). Свідками обвинувачення виступили ролі, що представляли ключові антидопінгові інституції (ВАДА, МОК, Національний антидопінговий центр).

Це інтерактивне заняття сприяло комплексній реалізації як мотиваційного, так і когнітивного компонентів готовності. Готуючи обвинувачення, здобувачі активно засвоювали знання про негативний вплив допінгу на організм, його суперечність принципам Чесної гри, загальнолюдським цінностям та ідеалам олімпізму.

Емоційний вплив засідання, що проявився у пропонуванні шляхів боротьби з допінгом, відображав сформованість мотиваційного компоненту

та усвідомлення студентами гостроти проблеми, яка актуальна не лише у професійному, але й у дитячому спорті.

У межах позааудиторної діяльності серед здобувачів вищої освіти I–IV курсів факультету фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка був організований брейн-рингу «Олімпізм та сучасність».

Метою даного заходу була популяризація олімпійського руху, пропаганда гуманістичних ідей та цінностей у студентському середовищі, а також поглиблення когнітивної складової (знань) з історії олімпійського руху.

У процесі лекційних, семінарських, практичних занять та самостійної роботи для підвищення ефективності навчання було застосовано комплекс інтерактивних засобів. До них належать:

1. Мультимедійні презентації: авторські комп'ютерні презентації з ключових історичних та сучасних аспектів олімпізму («Олімпійські ігри Стародавньої Греції», «Олімпійська Україна» тощо).

2. Аудіовізуальні матеріали: відеоматеріали тематики Олімпійських ігор («Олімпійські ігри древності», «Призери Олімпіади у Пекіні») та аматорські фото- і відеоматеріали від учасників та переможців Ігор.

3. Наочні та дидактичні матеріали: серія плакатів від Олімпійської академії України, розміщених в олімпійському куточку університету («Стародавні ігри», «Символіка», «Олімпійські чемпіони незалежної України» тощо), а також навчально-методичні матеріали.

Ці засоби сприяли візуалізації та емоційному залученню студентів до вивчення олімпійської освіти.

3.2. Оновлення змісту обов'язкових освітніх компонентів підготовки вчителів фізичної культури питаннями олімпійської тематики

Реалізація цієї педагогічної умови передбачала систематичне доповнення змісту навчальних дисциплін науковою інформацією з питань олімпійської освіти школярів, що структуровано відповідало курсам навчання.

Реалізація другої педагогічної умови передбачала оновлення змісту обов'язкових освітніх компонентів підготовки вчителів фізичної культури. Це оновлення полягало в інтеграції питань олімпійської тематики (наприклад, у курси «Вступ до спеціальності», «Історія та культура України») та розробці відповідного методичного забезпечення (методичні вказівки до практичних занять, завдання для самостійної роботи, а також методичні рекомендації для проведення олімпійських уроків у закладах освіти).

Далі деталізовано приклад оновлення змістового наповнення нормативних навчальних дисциплін «Вступ до спеціальності» та «Історія фізичної культури» шляхом інтеграції питань олімпійської тематики.

У системі професійної підготовки здобувачів спеціальності А4 Середня освіта (Фізична культура) ключове значення має навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності». Як одна з перших, що викладається у закладі вищої освіти, вона покликана комплексно репрезентувати галузь фізичного виховання і спорту.

Цей курс сприяє першокурсникам у глибинній адаптації до майбутньої спеціальності, розширюючи їхні знання про роль та соціальну значущість фізичної культури і спорту. Упродовж вивчення дисципліни відбувається формування професійно спрямованого когнітивного базису та операційних вмінь здобувача освіти.

У ході вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» у здобувачів формуються знання щодо загальної характеристики педагогічної професії, специфіки педагогічної праці та вимог до особистості учителя, формуючи таким чином первинне уявлення про обраний фах. Саме курс «Вступ до спеціальності» вперше розкриває здобувачам вищої освіти сутність і мету його професійної діяльності, акцентуючи при цьому визначальну увагу на

гармонійному розвитку особистості.

З огляду на це, спільно з викладачем курсу «Вступ до спеціальності» під час опрацювання теми «Фізична культура як суспільне явище» було розглянуто питання «Роль олімпійської освіти у гармонійному розвитку людини», оскільки кінцевою метою як фізичної культури, так і олімпійської освіти виступає формування гармонійно розвиненої особистості.

Під час опрацювання цього питання на лекційному занятті увагу здобувачів було зосереджено на тому, що олімпійська освіта є педагогічним процесом формування гармонійно розвиненої особистості шляхом набуття знань, умінь і навичок, розвитку здібностей, інтересів, потреб і ціннісних орієнтацій, заснованих на гуманістичних ідеалах та цінностях олімпізму, і становить невід'ємну складову загальної освіти. Для глибшого розуміння наведеного визначення студентам було запропоновано проаналізувати основні ідеали та цінності олімпізму, до яких належать: гармонійне поєднання фізичних, вольових і розумових якостей; інтеграція спорту з культурою та освітою; дотримання стилю життя, заснованого на радості, що досягається власними зусиллями; повага до етичних норм; сприяння утвердженню миру та гуманізму; шанобливе ставлення до людської гідності; формування мирного й кращого світу шляхом виховання молоді через спорт; участь у спортивній діяльності без будь-яких форм дискримінації; утвердження взаєморозуміння, дружби та чесної гри. Особливу увагу здобувачів було зосереджено на тому, що наведені ідеали та цінності олімпізму становлять невід'ємний складник процесу формування гармонійно розвиненої особистості, зокрема їх самих – як майбутніх учителів фізичної культури, які виступають суб'єктами олімпійської освіти.

У першому семестрі здобувачі опановують обов'язковий освітній компонент «Історія фізичної культури», яка має значний потенціал для формування основ мотиваційної готовності майбутніх учителів фізичної культури до здійснення олімпійської освіти школярів. Цей освітній

компонент сприяє глибшому усвідомленню здобувачами обраної професії, підвищенню їх педагогічної культури та підготовці до практичної діяльності.

Метою та завданнями курсу «Історія фізичної культури» є формування в майбутніх фахівців цілісної системи знань про виникнення й розвиток засобів, форм, методів, ідей і теорій фізичного виховання та спорту; розвиток професійної самосвідомості; виховання морально-етичних і патріотичних переконань, почуття належності до світової історичної спадщини й традицій у сфері фізичної культури. Важливим також є формування навичок наукового аналізу, що сприяють самостійному осмисленню закономірностей історичного розвитку фізичної культури та спорту, а також вироблення вмінь застосовувати набуті знання у професійній діяльності, орієнтуватися в сучасних тенденціях їх розвитку й оцінювати спортивні явища та події.

Проаналізувавши зміст навчального матеріалу освітнього компоненту «Історія фізичної культури», ми з'ясували, що під час його викладання недостатньо уваги приділяється вивченню ритуалів і традицій як Стародавніх, так і сучасних Олімпійських ігор. Тому однією з тем олімпійської спрямованості було запропоновано лекцію на тему «Ритуали і традиції Стародавніх Олімпійських ігор та їх наступність у сучасних Олімпійських іграх», у межах якої розглядалася спадщина Стародавньої Греції в її сучасному втіленні. У ході лекційного заняття було наголошено, що Стародавні Олімпійські ігри вирізнялися значною кількістю обрядів і церемоній, у яких відображалися як релігійні вірування греків, так і їхні побутові традиції. Серед них – жертвоприношення, клятви атлетів, їхніх тренерів та елланодиків (суддів), урочисті ходи, церемонії нагородження, вшанування переможців, різноманітні посвяти, гімни, хвалебні оди та встановлення пам'ятних статуй. У період XVII–XIX ст., коли в різних країнах здійснювалися спроби відродження Олімпійських ігор, їхні організатори та засновники в тій чи іншій формі запозичували й відтворювали окремі елементи ритуалів і церемоній, притаманних Стародавнім Олімпійським іграм. П'єр де Кубертен не лише виступив ініціатором відродження сучасних

Олімпійських ігор, а й разом зі своїми соратниками зумів утілити цей задум у життя, практично реалізувавши поставлені завдання та сприймаючи Олімпійські ігри як спадщину давньогрецької традиції. У відповідь на ідеологічний вакуум та секуляризацію європейської епохи, Кубертен ввів поняття «олімпізм», часто іменуючи його «спортивною релігією». Його мета полягала у використанні олімпійського атлетизму як механізму для відновлення гуманістичних основ, запозичених із грецької філософії та християнських цінностей. Наріжним каменем цієї філософії було відновлення в процесі виховання грецьких принципів гармонії (*рівноваги тіла і духу*) через атлетизм, а також використання олімпізму як платформи для просування миру, демократії та міжнародної співпраці.

З урахуванням цієї концепції, П'єр де Кубертен наповнив Олімпійські ігри комплексом церемоній, обрядів та ритуалів. Вони виконували подвійну функцію:

1. Забезпечення наступності: Встановлення символічного зв'язку сучасних Ігор із давньогрецькою традицією.
2. Соціальна релевантність: Відповідність новим історичним, релігійним та суспільно-політичним умовам сучасності.

У ході лекційного заняття акцентувалася увага на тому, що, згідно з концепціями низки соціологів, олімпійський спорт функціонує як духовний, квазірелігійний інститут. Його ритуали та церемонії використовуються з подвійною метою: підвищення значущості самого спорту; підтримання та зміцнення системи цінностей у суспільстві.

Таким чином, олімпізм розглядається як важливий соціально-культурний механізм інкультурації цінностей.

Далі зазначалося, що під час проведення Міжнародного атлетичного конгресу в Парижі у 1894 році П'єр де Кубертен і Деметріус Вікелас, спираючись на античну спадщину, розробили сценарій, у якому були відображені церемонії та ритуали, що символізували спадкоємність між сучасними Олімпійськими іграми та Олімпійськими іграми Стародавньої

Греції. У прийнятій на Конгресі Олімпійській хартії було задекларовано необхідність відродження Олімпійських ігор у сучасній формі із обов'язковим дотриманням античних традицій. Серед ключових завдань, покладених на Міжнародний олімпійський комітет (МОК), була турбота про збереження гідності Ігор, що відповідає їхній славетній історії та високим ідеалам. Саме тоді було затверджено і олімпійський девіз. Першому президенту МОК та Оргкомітету I Олімпійських ігор сучасності, що мали відбутися в 1896 році в Афінах, було доручено розробити церемонії відкриття й закриття Ігор у дусі традицій, притаманних Олімпійським іграм Стародавньої Греції. До Ігор I Олімпіади було створено олімпійський гімн, який урочисто супроводжував подію. Також наголошувалося, що поряд із офіційним девізом Ігор існує й неофіційний – «Головне не перемога, а участь», який відображає гуманістичну сутність олімпізму.

Увагу здобувачів необхідно звернути на історичній неточності щодо авторства відомого олімпійського вислову (мається на увазі *«Головне — не перемога, а участь»* або схожий).

Хоча ці слова часто помилково приписують П'єру де Кубертену, насправді вони були виголошені у 1908 році з амвону собору Святого Петра в проповіді єпископа Пенсільванського. Вислів був безпосередньо пов'язаний із подією на Іграх IV Олімпіади в Лондоні: італійський марафонець Дорандо Пієтрі, наближаючись до фінішу у стані крайнього виснаження, був змушений скористатися сторонньою допомогою для перетину лінії, за що і був дискваліфікований. Таким чином, ці слова відображають морально-етичний урок цієї спортивної колізії.

Під час церемонії нагородження переможців та призерів Ігор один із представників британської королівської родини запросив італійського спортсмена до п'єдесталу та вручив йому золотий кубок за видатні спортивні досягнення – трофей, подібний до того, який традиційно вручався олімпійським чемпіонам.

Наступним прикладом інтеграції олімпійської тематики в навчальний курс «Історія фізичної культури» стала тема «Принципи та основні положення «Фейр Плей»». У ході лекційного заняття було акцентовано, що головна місія олімпійського руху полягає у постановці спорту на служіння гуманістичним ідеалам. Етична регуляція була прийнята спортом як пріоритетна стратегічна функція, оскільки ця сфера, як і будь-яка конкурентна діяльність, постійно генерує ризики насильства, агресії та використання недобросовісних методів. Таким чином, спорт став піонером серед громадських інститутів у офіційному запровадженні етики як обов'язкової приналежності. Етична основа олімпійського спорту базується на принципах *Fair Play*, який перевищує просте формальне слідування правилам. Суть змагань полягає у спільній з суперниками реалізації потенціалу та досягненні досконалості, що виключає будь-які форми шахрайства. Сучасні вимоги до Чесної гри (*Fair Play*) у спорті ґрунтуються на особистій самооцінці учасників та їхній любові до змагального процесу. «Фейр Плей» визначається як кодекс спортивної честі. Цей вираз, який у перекладі з англійської означає «справедлива (чесна) гра», являє собою збірку етичних правил. Їх обов'язково дотримуються спортсмени, тренери, вболівальники та всі суб'єкти, залучені у сферу спортивної діяльності.

Варто звернути увагу здобувачів на те, що ці правила були сформульовані ще у Стародавній Греції. Основними серед них є такі: не прагнути перемоги будь-якою ціною; дотримуватися честі та шляхетності на спортивному майданчику; пам'ятати, що головне — не перемога над суперниками, а вдосконалення власної особистості та подолання своїх слабкостей.

П'єр де Кубертен неодноразово наголошував на визначальній важливості високих спортивних результатів. Водночас, засновник сучасного олімпізму чітко усвідомлював існування етичної межі, перетинати яку неприпустимо, навіть в ім'я досягнення найкращого результату.

Цю межу регулюють етика, шляхетність та лицарська поведінка. Порухнення зазначених якостей розцінюється як зрада олімпійських принципів і автоматично нівелює статус справжнього спортсмена.

Концепція Чесної гри (*Fair Play*) охоплює доброзичливість і повагу до суперника, незалежно від його спортивного результату (перемога чи поразка). Вона також вимагає поваги до суддівського корпусу, здатності гідно сприймати поразку та демонструвати скромність після здобуття перемоги. Критично важливим є те, що дотримання цих етичних норм повинно проектуватися не лише на змагальні спортивні арени, але й інтегруватися у повсякденне життя. Саме тому спортсмени, які володіють зазначеними якостями, традиційно іменуються «лицарями спорту», що підкреслює їхню високу моральну цінність.

Подальше ознайомлення здобувачів із матеріалами лекції передбачає усвідомлення ролі майбутнього вчителя фізичної культури у поширенні та пропагуванні принципів *Fair Play*, а також у активній популяризації гуманістичних цінностей сучасного спорту серед широких верств населення, насамперед серед дітей, підлітків і молоді. Адже спорт, зокрема олімпійський, виступаючи своєрідним відображенням сучасного суспільства, віддзеркалює його як позитивні, так і негативні риси. Історичні події останнього століття, що супроводжували розвиток олімпійського руху, слугують переконливим підтвердженням цього. Сьогодні питання дотримання морально-етичних норм у спорті тісно пов'язане з соціальними реаліями сучасного суспільства. Загальнолюдські та гуманістичні цінності, що лежать в основі олімпійського спорту, опиняються під загрозою втрати своєї значущості. Серед основних чинників, що негативно впливають на дотримання морально-етичних принципів у спорті, варто назвати політизацію, комерціалізацію та професіоналізацію. Саме вони спричиняють порушення етичних норм в олімпійському русі, зокрема допінгові скандали, прояви корупції, агресію, нечесну гру та інші негативні явища.

Далі підкреслювалося, що широке впровадження олімпійської освіти є головним системоутворювальним фактором, здатним протидіяти негативним проявам у спорті.

Реалізація олімпійської освіти забезпечить: поширення ідей олімпізму та популяризацію моральних принципів; дотримання всіма суб'єктами спортивного руху правил чесної та справедливої гри; виховання не лише спортсмена, здатного досягати високих результатів, але й, перш за все, особистості з яскраво вираженою гуманістичною спрямованістю.

3.3. Набуття здобувачами досвіду організації олімпійської освіти школярів під час педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти

У системі професійної підготовки майбутніх учителів ключова роль відводиться педагогічній практиці. Вона інтегрована в освітній процес і забезпечує органічне поєднання теоретичної фахової підготовки студентів з їхньою практичною діяльністю у закладах загальної середньої освіти. Під час педагогічної практики студенти отримують власний досвід роботи в шкільному середовищі, що сприяє формуванню практичних умінь і навичок у викладанні профільного предмета та виховній діяльності з учнями. Цей етап є вирішальним для оволодіння здатністю самостійно й творчо застосовувати теоретичні знання, набуті у процесі навчання в педагогічному університеті. [55, с. 83].

Узагальнюючи викладене, ми констатуємо, що безпосередній досвід впровадження олімпійської освіти серед учнів початкової ланки, отриманий у процесі педагогічної практики, детермінує успішне формування готовності майбутніх учителів фізичної культури.

Згідно з графіком освітнього процесу виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти для здобувачів студентів 4 курсу спеціальності А4 Середня освіта (Фізична культура) запланована в 7 та 8

семестрах. Метою цього етапу, як і всієї педагогічної практики, є поглиблення та розширення знань, здобутих студентами у процесі навчання, відпрацювання й удосконалення професійних умінь, формування навичок рефлексії власної педагогічної діяльності та самооцінки рівня готовності до неї, а також розвиток професійної спрямованості особистості майбутнього вчителя.

Враховуючи необхідність реалізації олімпійської освіти у закладах загальної середньої освіти, ми здійснили координацію програми проходження виробничої практики студентами 4-го курсу. Ця координація була спрямована на максимальне наближення змісту практики до майбутньої педагогічної діяльності студентів у контексті олімпійської освіти школярів.

З метою забезпечення чистоти та ефективності дослідження було здійснено цільовий розподіл майбутніх учителів фізичної культури для проходження практики. Студенти експериментальних груп направлялися виключно до тих закладів, де методичне керівництво здійснювали викладачі, безпосередньо залучені до проведення педагогічного експерименту.

Студентам, які приступали до педагогічної практики, було сформульовано низку завдань, спрямованих на інтеграцію олімпійської освіти у навчально-виховний процес:

1. Дидактична інтеграція: Висвітлення питань олімпійської тематики в ході проведення уроків фізичної культури.

2. Створення освітнього середовища: Спільна підготовка та оформлення з учнями класного олімпійського куточка.

3. Організація виховного процесу: Проведення виховного заходу, присвяченого олімпійській тематиці.

4. Спортивно-масова робота: Участь у розробці, організації та проведенні спортивно-масового заходу «Малі Олімпійські ігри».

Ці завдання забезпечували практичне відпрацювання навичок олімпійської освіти школярів.

Здобувачам надавалась методична підтримка під час виконання завдань педагогічної практики їм було запропоновано відповідне методичне забезпечення, зокрема: методичні рекомендації щодо організації та проведення заходів олімпійської спрямованості (сценарії олімпійських уроків, спортивно-масових подій, конкурсів, вікторин тощо), наочні матеріали (олімпійська символіка, плакати, презентації, фото- та відеоматеріали), а також додаткові консультації викладачів і методистів.

Під час педагогічної практики студентам було запропоновано використовувати індивідуальний досвід власної навчально-тренувальної діяльності для розв'язання завдань олімпійської освіти школярів. Висвітлюючи олімпійську тематику на уроках фізичної культури, практиканти мали можливість:

1. Презентувати власний вид спорту, його розвиток в олімпійському русі, а також видатних спортсменів.
2. Ділитися прикладами благородних вчинків спортсменів та особистими спортивними досягненнями, демонструючи поведінку відповідно до принципів *Fair Play*.

Такий підхід дозволяє майбутньому вчителю фізичної культури не лише формувати когнітивний компонент олімпійської освіти в учнів, але й виступати для них безпосереднім прикладом для наслідування.

Під час виконання обов'язків помічників класних керівників студенти-практиканти, поряд із застосуванням отриманих педагогічних знань та формуванням практичних умінь і навичок, здійснювали виховну роботу зі школярами. Вони мали можливість самостійно обирати тематику виховних заходів олімпійської спрямованості. Головною метою проведення виховних заходів олімпійської спрямованості було формування у свідомості школярів уявлення про олімпійський рух, олімпізм та Олімпійські ігри як про яскраву й змістовну модель сучасного суспільства. Це, у свою чергу, сприяло розвитку в учнів емоційного співпереживання спортсменам, які змагаються за олімпійські нагороди, формуванню почуття відповідальності перед

Батьківщиною за спортивні досягнення на міжнародній арені, а також стимулювало інтерес до занять фізичною культурою і спортом.

Для організації виховних заходів студенти забезпечували широку залученість цільових груп, включаючи:

1. Школярів-спортсменів та учнів, які цікавляться спортом.
2. Висококваліфікованих фахівців (чемпіонів і призерів Олімпійських ігор).
3. Батьків учнів, чия професійна діяльність корелює зі сферою спорту, олімпійського руху чи олімпійської освіти.

Такий підхід сприяв мультидисциплінарності та насиченості виховного процесу.

Виконання завдань олімпійської освіти школярів під час педагогічної практики, окрім організації навчально-виховного процесу, передбачає також проведення спортивно-масової роботи. Її метою є сприяння розвитку олімпізму як гуманістичної системи, пошук ефективних форм і методів популяризації олімпійського руху, а також формування у школярів свідомого ставлення до засвоєння ідеалів і цінностей олімпізму.

Проведення «Малих Олімпійських ігор» у закладах загальної середньої освіти вимагає залучення значної кількості суб'єктів (учасники, вболівальники, батьки, запрошені фахівці). З огляду на комплексність цього процесу, він не може бути ізольований від навчального процесу, а потребує обов'язкового контролю з боку викладача-методиста.

Методичний контроль сприяє студентам у трансфері теоретичних знань та вмінь у професійну діяльність. Крім того, цей захід розвиває в них навички командної роботи, взаємопідтримки та комунікації з усіма учасниками навчально-виховного процесу.

У цьому контексті викладач виступає не просто спостерігачем, а активним учасником-консультантом. Його ключовим завданням є цільовий розподіл ролей між студентами згідно з їхніми індивідуальними особливостями та домінуючими вміннями.

Завершення педагогічної практики та оформлення звітної документації формалізується у вигляді підсумкової конференції. На ній майбутні вчителі фізичної культури звітують про виконану роботу. Звітність супроводжується використанням мультимедійних презентацій, відео- та фотоматеріалів і публікацій, що повною мірою висвітлюють розв'язання поставлених завдань. Таким чином, захист набуває публічного характеру, а процес оцінювання практики стає прозорим.

3.4. Аналіз результатів експериментального дослідження

Для діагностики рівнів готовності здобувачів до реалізації олімпійської освіти молодших школярів було розроблено діагностичний пакет. Відповідно до цього, на етапах констатувального та формувального експерименту було проведено письмове опитування та тестування здобувачів контрольних та експериментальних груп.

До експерименту було залучено 20 здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) (10 студентів у складі експериментальних груп і 10 студентів контрольних груп) факультету фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

В ході впровадження педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів супроводжувалася педагогічним моніторингом. У ході цього моніторингу було розроблено діагностичний інструментарій, призначений для дослідження динаміки формування зазначеної готовності.

З метою кількісного вимірювання якісних показників, отриманих у процесі дослідження рівня готовності майбутніх учителів фізичної культури до здійснення олімпійської освіти молодших школярів, було застосовано методи математичної статистики. За допомогою обробки емпіричних даних і їх графічного відображення здійснено аналіз результатів педагогічного

експерименту та перевірено їх достовірність. Перед початком педагогічного експерименту ми провели констатувальний діагностичний зріз. Це передбачало вимірювання вихідного рівня готовності здобувачів експериментальної та контрольної груп спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) до олімпійської освіти молодших школярів. Такий захід був критично важливим для подальшого дослідження динаміки формування зазначеної готовності.

Для визначення ефективності експериментального впливу на початку та наприкінці дослідження було проведено оцінку статистичної вірогідності (достовірності) різниці у рівнях сформованості готовності здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) експериментальних і контрольних груп до здійснення олімпійської освіти молодших школярів.

Для перевірки статистичної вірогідності відмінностей між рівнями сформованості готовності студентів експериментальних і контрольних груп було використано критерій Пірсона (χ^2) який застосовується у випадках непараметричних (якісних) вимірювань.

Рівень готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів був визначений за трирівневою шкалою: високий, середній та низький рівні [17].

У таблиці 3.1 зазначені показники вихідні рівені сформованості компонентів готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів за мотиваційним, когнітивним та діяльнісним компонентом на констатувальному етапі педагогічного експерименту.

Таблиця 3.1

**Вихідний рівень сформованості компонентів готовності майбутніх
учителів фізичної культури до олімпійської освіти
(констатувальний експеримент)**

Досліджувані групи	Рівні сформованості	КОМПОНЕНТИ					
		Мотиваційний		Когнітивний		Діяльнісний	
		Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %
Експериментальна	Низький	2	20	3	30	4	40
	Середній	6	60	6	60	5	50
	Високий	2	20	1	10	1	10
Контроль на	Низький	2	20	2	20	5	50
	Середній	6	60	7	70	4	40
	Високий	2	20	1	10	1	10

Одержані дані свідчать про відсутність статистично значущих відмінностей між показниками досліджуваних компонентів експериментальної та контрольної груп на початок педагогічного експерименту. $X^2_{отримане} < X^2_{критичне} (0,04 < 6,0)$.

Аналіз одержаних даних дозволяє констатувати, що готовність здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) до олімпійської освіти молодших школярів сформована лише частково. Результати анкетування студентів експериментальних і контрольних груп демонструють позитивне ставлення до необхідності реалізації олімпійської освіти серед молодших школярів. Однак, незважаючи на усвідомлення важливості цієї діяльності, активність більшості майбутніх учителів у накопиченні відповідного практичного досвіду залишається на низькому рівні.

В експериментальній і контрольній групах по 20 % досліджуваних мають низький рівень сформованості мотиваційного компонента, 60 % здобувачів – середній рівень, 20 % – високий рівень.

Для визначення рівня сформованості когнітивного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів, ми діагностували ступінь опанування здобувачами системою знань за такими ключовими напрямками: теорія Олімпізму: історія та сучасний стан олімпійського руху, його мета, завдання та основні цінності олімпізму; методична база: принципи, форми і методи олімпійської освіти; виховний потенціал: знання про гуманістичний та соціально-культурний потенціал олімпійської освіти, її роль у формуванні гармонійно розвиненої особистості; організаційно-педагогічна діяльність: знання щодо організації освітнього процесу та безпосередньої реалізації олімпійської освіти молодших школярів.

Результати діагностики, проведеної до початку експериментальної роботи, показали, що початковий рівень готовності здобувачів експериментальної та контрольної груп до здійснення олімпійської освіти молодших школярів у межах теоретичних знань можна охарактеризувати як задовільний. Переважна більшість учасників обох груп продемонструвала середній або низький рівень сформованості цього компонента.

В експериментальній групі 30 % студентів продемонстрували низький рівень сформованості знань, 60 % – середній і лише 10 % – високий рівень. У контрольній групі результати розподілилися подібним чином: 20 % досліджуваних мають низький рівень, 70 % – середній і 10 % – високий рівень сформованості знань з питань олімпійської освіти молодших школярів.

Рівень сформованості професійних умінь і навичок у учасників експерименту визначався шляхом виконання ними самостійних і практичних завдань, а також за результатами спостережень під час проведення рольових ігор.

Як свідчать узагальнені дані (табл. 3.2.), вихідний рівень сформованості діяльнісного компоненту готовності є недостатнім в обох групах. Розподіл у експериментальній групі (ЕГ) зафіксував: низький рівень – 40% студентів, середній – 50%, високий – 10%. У контрольній групі (КГ) ці показники становили: низький рівень – 50%, середній – 40%, високий – 10%.

Таким чином, переважна більшість учасників експерименту (90% досліджуваних обох груп) демонструють низький та середній рівень практичної готовності до олімпійської освіти молодших школярів. Одержані емпіричні дані є закономірними і об'єктивно відображають загальну проблему, оскільки навіть у досвідчених учителів фізичної культури виникають значні труднощі при системній реалізації олімпійської освіти в закладах загальної середньої освіти.

У таблиці 3.2. наведено загальні показники готовності здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) до реалізації олімпійської освіти молодших школярів.

Таблиця 3.2

Узагальнений рівень сформованості готовності здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) до олімпійської освіти молодших школярів (констатувальний етап)

Рівні сформованості Досліджувані групи	Низький		Середній		Високий	
	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %
Експериментальні	3	30	6	60	1	10
Контрольні	3	30	6	60	1	10

Аналіз результатів констатувального експерименту щодо рівнів сформованості готовності здобувачів експериментальної та контрольної груп до олімпійської освіти молодших школярів засвідчив низький та середній вихідний рівень. Зокрема, 90 % здобувачів обох досліджуваних груп

продемонстрували низький та середній рівні сформованості. Цей стан характеризується невизначеним ставленням до олімпійської освіти, відсутністю належної мотивації, неглибокими та несистемними знаннями (переважно на репродуктивному рівні), а також недостатнім, частковим рівнем практичної готовності до реалізації олімпійської освіти молодших школярів.

Аналіз досліджень проведених у процесі констатувального експерименту показали, що статистично-значимих відмінностей між рівнями сформованості кожного з досліджуваних компонентів здобувачів експериментальних і контрольних груп немає $X^2_{отримане} < X^2_{критичне}$.

Загалом, виявлені низькі та середні рівні сформованості готовності студентів експериментальної та контрольної груп до олімпійської освіти молодших школярів за результатами констатувального експерименту стали емпіричним підґрунтям для розробки комплексу педагогічних умов. Ці умови були спрямовані на ефективне формування готовності здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) до олімпійської освіти молодших школярів, а їх подальша перевірка була здійснена в освітньому процесі на базі факультету фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету.

З цією метою було організовано формувальний етап експерименту. Після його завершення здійснено контрольні зрізи, аналогічні тим, що проводилися на констатувальному етапі дослідження.

Для встановлення статистичної достовірності відмінностей у рівнях сформованості готовності студентів експериментальної та контрольної груп за досліджуваними компонентами після завершення педагогічного експерименту (формувальний етап) було застосовано критерій Пірсона χ^2 (Хі-квадрат). Цей же критерій використовувався нами для проведення порівняльного аналізу результатів на констатувальному етапі експерименту.

Розглянемо динаміку рівнів готовності студентів експериментальної і

контрольної груп до олімпійської освіти молодших школярів за мотиваційним, когнітивним та діяльнісним компонентами після завершення контрольного етапу експерименту (табл. 3.3.)

Таблиця 3.3

Динаміка та підсумковий рівень сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів (формувальний етап)

Досліджувані групи	Рівні сформованості	КОМПОНЕНТИ					
		Мотиваційний		Когнітивний		Діяльнісний	
		Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %
Експ-льна	Низький	0	0	0	0	0	0
	Середній	5	50	4	40	6	60
	Високий	5	50	6	60	4	40
Контроль на	Низький	2	10	2	20	3	30
	Середній	7	70	2	70	6	60
	Високий	1	20	1	10	1	10

Таблиця 3.4

Узагальнений рівень сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів (формувальний етап)

Рівні сформованості	Низький		Середній		Високий	
	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %	Абсолютна кількість студентів (n - осіб)	Відносна %
Досліджувані групи						
Експериментальні	0	0	10	50	10	50

Контрольні	1	10	7	70	2	20
------------	---	----	---	----	---	----

Отже, підсумковий аналіз та узагальнення результатів педагогічного експерименту засвідчили наявність позитивної динаміки у рівнях сформованості всіх компонентів готовності здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) до олімпійської освіти молодших школярів в експериментальній групі порівняно з контрольною. (таб 3.4).

Аналіз підсумкових даних формувального експерименту засвідчив значну позитивну динаміку сформованості готовності студентів в експериментальній групі порівняно з контрольною.

Мотиваційний компонент: в експериментальній групі 100% студентів досягли високого і середнього рівнів готовності (порівняно з 80% на початку експерименту), тоді як у контрольній групі цей показник залишився незмінним — 80%.

Когнітивний компонент: в експериментальній групі зафіксовано 100% студентів, які досягли середнього і високого рівня готовності (до експерименту – 70%), тоді як у контрольній групі цей показник залишився на рівні 80%.

Діяльнісний компонент: Найбільша динаміка спостерігається у практичній готовності: в експериментальній групі 100% студентів досягли середнього і високого рівнів (до експерименту — 60%). У контрольній групі відбулося незначне зростання: 70% студентів досягли цих рівнів (до експерименту – 50%).

Таким чином, у ЕГ за всіма компонентами досягнуто 100% охоплення студентів середнім та високим рівнями готовності, що підтверджує ефективність реалізованих педагогічних умов.

На основі зазначених результатів можна зробити висновок про ефективність запропонованих педагогічних умов для підготовки здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) до олімпійської освіти молодших школярів.

ВИСНОВКИ

На основі вивчення філософської, психолого-педагогічної та науково-методичної літератури з проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури встановлено, що проблема формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до здійснення олімпійської освіти школярів лише починає набувати науково-педагогічного значення і поступово входить до кола актуальних напрямів досліджень.

Аналіз науково-педагогічної літератури, присвяченої професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури, дав можливість уточнити зміст понять «умови» та «педагогічні умови». З'ясовано, що дослідники по-різному трактують сутність і зміст зазначених категорій.

У дослідженні було визначено ключові компоненти готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів, а саме: мотиваційний, когнітивний та діяльнісний. Відповідно до цих компонентів були обґрунтовані такі критерії: мотиваційний критерій передбачає стійкість інтересу до провадження педагогічної діяльності, спрямованої на залучення молодших школярів до ідеалів і цінностей олімпізму; наявність мотивації до досягнення успіху в цій сфері, впевненість у подоланні труднощів під час навчання, а також бажання досягти високого професіоналізму; когнітивний критерій охоплює повноту, системність та міцність знань щодо історії, мети, завдань, основних ідей і цінностей Олімпійських ігор, олімпійського руху, олімпізму; змісту, принципів, методів і форм олімпійської освіти молодших школярів; а також потребу щодо поглиблення знань про гуманістичний і соціально-культурний потенціал олімпійської освіти та її роль у формуванні гармонійно розвиненої особистості; діяльнісний критерій характеризується сформованістю професійно-педагогічних умінь, таких як конструктивні, комунікативні, організаторські та гностичні.

Виокремлено педагогічні умови, що забезпечують формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до здійснення олімпійської освіти школярів, а саме: освітнє середовище, як чинник позитивної мотивації до оволодіння компетентностями щодо олімпійської освіти школярів; оновлення змісту обов'язкових освітніх компонентів підготовки вчителів фізичної культури питаннями олімпійської тематики; набуття здобувачами досвіду організації олімпійської освіти школярів під час педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

Експериментальна перевірка ефективності виокремлених педагогічних умов відображає процес формування готовності здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) до олімпійської освіти молодших школярів.

Результати експериментальної перевірки дозволяють стверджувати про високу ефективність впроваджених педагогічних умов у формуванні готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів. Аналіз даних формувального етапу експерименту зафіксував суттєву позитивну динаміку в експериментальній групі: кількість здобувачів, які досягли високого рівня готовності, збільшилася на 36,6%, а кількість студентів, що мали середній рівень, зменшилася на 6,6%, що свідчить про їхній перехід на вищий рівень. Водночас, у контрольній групі (КГ) зростання високого рівня становило лише 16,7%, а середнього рівня – 3,3%. Це підтверджує статистично значущу перевагу експериментального впливу. Найбільш суттєві зміни зафіксовано у показниках низького рівня готовності: в експериментальній групі чисельність здобувачів на цьому рівні зменшилася до нуля (0%), тоді як у контрольній групі зниження склало лише 20%. Статистична достовірність одержаних результатів експериментальної роботи підтверджена розрахунками за критерієм Пірсона χ^2 (Хі-квадрат). Таким чином, результати педагогічного експерименту засвідчують виконання окреслених завдань і досягнення поставленої мети дослідження.

Проведене дослідження, спрямоване на формування готовності здобувачів спеціальності Середня освіта (Фізична культура) до олімпійської освіти школярів, не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми.

До перспективних наукових напрямів належать:

1. Розширення цільової аудиторії: розробка методології та програми підготовки майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти учнів основної і старшої школи з урахуванням їхніх вікових та психолого-педагогічних особливостей.

2. Післядипломна освіта: дослідження шляхів формування готовності діючих учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів у системі післядипломної педагогічної освіти (курси підвищення кваліфікації).

3. Удосконалення методичного забезпечення: Подальше оновлення змісту, удосконалення програм та розроблення нового методичного забезпечення для вивчення спортивно-педагогічних дисциплін з метою оптимізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боднар А. Досвід застосування інтерактивних методів навчання у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів. Олімпійський рух на теренах України – минуле та сьогодення. Матеріали всеукраїнської наукової конференції. За заг.ред. Огнистого, А.В., Огниста К.М. Тернопіль: В-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2024. С. 64-69.

2. Боднар А. О. Аналіз сформованості системи олімпійських знань в учителів фізичної культури загальноосвітніх навчальних закладів. Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. Випуск 6. С. 144–145 с.

3. Боднар А. О. Олімпізм – філософська основа олімпійської освіти і виховання (історичний аспект). Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти: збірник наукових праць / [редкол.: М. С. Солопчук (відп. ред) та ін.]. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. Випуск 4. С.198–201.

4. Боднар А. О. Олімпійська освіта в системі фізичного виховання школярів / Методологія сучасних наукових досліджень: матеріали ІХ науково-практичної конференції молодих учених (25-26 жовтня 2012р., м. Харків) / за заг. редакцією канд. пед. наук. доц. К. А. Юр'євої. Харків : ХНПУ імені Г.С Сковороди, 2012. С. 10.

5. Боднар А. О. Оновлення змісту навчальних дисциплін в процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. - № 7 (51). С. 206–212.

6. Боднар А. О. Структура готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів // Науковий вісник

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Педагогіка і психологія: зб. наук. пр. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. Вип. 767. С. 25–30.

7. Боднар А. О. Технологія формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Педагогіка і психологія: зб. наук. пр. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. Вип. 766. С. 23–29

8. Боднар А. О., Солопчук М. С. Аналіз стану реалізації олімпійської освіти у загальноосвітніх навчальних закладах України. // Сучасні проблеми фізичного виховання спорту та здоров'я людини: збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Державний навчальний заклад «Придністровський державний університет імені Т.Г. Шевченка». Кам'янець-Подільський, 2012. Вип. 3. С. 39–42.

9. Боднар А. О., Солопчук М. С. Шляхи вдосконалення олімпійської освіти в системі фізичного виховання школярів // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. 2012. Вип. 5. С. 38–43.

10. Боднар А. О., Солопчук М. С. Стан готовності студентів факультету фізичної культури до реалізації олімпійської освіти в загальноосвітніх навчальних закладах // Сучасні проблеми фізичного виховання спорту та здоров'я людини: збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2012. Вип. 3. С. 198–201.

11. Боднар А. О., Солопчук М. С. Олімпійська освіта в програмі педагогічної практики майбутніх вчителів фізичної культури // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів: вип. 11, у 5 т. Кам'янець-Подільський, 2012. Т. 2. С. 137–138.

12. Боднар А. О., Солопчук М. С. Стан готовності майбутніх вчителів фізичної культури до олімпійської освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів // Актуальні проблеми розвитку спорту для всіх: досвід, досягнення, тенденції: матеріали міжнар. наук-практ. конференції (Тернопіль, 25-27 жовтня 2012 р.). Тернопіль, 2012. С. 394–397.

13. Боднар А., Солопчук Д., Стасюк І. Аналіз динаміки сформованості когнітивного компоненту готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів. Збірник наукових праць. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини / [редко.: Єдинак Г.А. (відп. ред.) та ін]. Кам'янець-Подільський: Аксіома. 2019. Випуск 14. С. 27-30.

14. Боднар А., Стасюк І. Аналіз динаміки сформованості діяльнісного компоненту готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів. Збірник наукових праць. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини / [редко.: Єдинак Г.А. (відп. ред.) та ін]. Кам'янець-Подільський: Аксіома. 2019. Випуск 15. С. 16-20.

15. Боднар А., Стасюк І. Дієвість педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти школярів. Збірник наукових праць. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини / [редко.: Єдинак Г.А. (відп. ред.) та ін]. Кам'янець-Подільський: Видавець Панькова А.С. 2020. Випуск 18. С. 5-10.

16. Боднар А., Стасюк І. Досвід організації олімпійської освіти молодших школярів під час педагогічної практики. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Випуск 23. С. 790-793.

17. Боднар А.О. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Аліна Олександрівна Боднар. Харків, 2016. 264с.
18. Булатова М. Олімпізм як універсальна концепція виховання та освіти молоді // Фізичне виховання в школі № 1 (51) 2008. С. 40–43.
19. Булатова М. Система олімпійської освіти в Україні та нові форми її впровадження // IX Міжнар. наук. конгр. «Сучасний олімпійський спорт і спорт для всіх». Київ : Олімп. література, 2005. С. 7.
20. Вацеба О. Актуальні питання олімпійської освіти в в навчально-виховному процесі учнів загальноосвітніх шкіл / Наука в олімп. спорті. 2007. № 2. С. 87–92.
21. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге доповнене і виправлене / С.У. Гончаренко. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
22. Грицюк, Р. І. Формування ціннісного ставлення школярів до здорового способу життя засобами фізичної культури : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту. Львів, [Рік захисту, наприклад, 2023]. 20 с.
23. Дутчак, Я. І., Дяченко, С. А. Вплив інноваційних технологій на якість засвоєння олімпійських знань учнями. *Теорія та методика фізичного виховання і спорту*. [Рік, наприклад, 2021]. № 3. С.16.
24. Єрмолова В. Олімпійська освіта в загальноосвітніх навчальних закладах України // Фізичне виховання в школі № 2 (52) 2008. С. 46-49.
25. Єрмолова В. М. Fair Play – чесна гра / В.М. Єрмолова // Фіз. виховання в школі. 2009. № 3. С. 36–39.
26. Єрмолова В. М. Витоки олімпійської освіти. її місце у напрямках діяльності міжнародного олімпійського комітету та інших міждержавних організацій // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2009. № 1. С. 35–39.
27. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб. Київ, 2011. 335 с.

28. Іванова Л. І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. Київ, 2006. 198 с.

29. Кобзар Н. В. Поняття «компетентність», «компетенція» і «готовність до діяльності» в сучасній освітній парадигмі. // Науковий вісник Донбасу. 2010. № 3. С.3–5.

30. Коваленко, І. В. Формування педагогічної компетентності майбутніх учителів засобами інтерактивного навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, [Рік захисту, наприклад, 2024]. 20 с

31. Ковальчук О. В. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти учнів початкової школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2023. 20 с.

32. Колесник, О. В. Використання методу кейс-стаді у професійній підготовці майбутніх учителів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2023. Вип. 2 (53). С. 47

33. Ладигіна, О. О. Впровадження інтерактивних технологій у фізичне виховання учнів основної школи. *Вісник Запорізького національного університету. Фізичне виховання та спорт.* 2022. № 3. С. 39-44.

34. Мазуренко, С. В. Вплив інтерактивних методів навчання на формування мотиваційно-ціннісного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури. *Теорія та методика фізичного виховання і спорту.* 2024. № 2. С. 25

35. Малюк Р. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання. // Проблеми підготовки сучасного вчителя № 8 (Ч. 2), 2013. С. 69.

36. Методики фізичного виховання різних груп населення: опорні таблиці: навчально-методичний посібник / [Солопчук М. С., Бесарабчук Г. В., Боднар А. О., Солопчук Д. М.]. Кам'янець-Подільський:

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2011. 196 с.

37. Міхеєва Л. В. Формування мотивації вивчення педагогічних дисциплін майбутніми вчителями праці і професійного навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Вінницький держ. педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2005. 20 с.

38. Наумчук, В. І. Педагогічна практика як умова формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15, : Педагогічні науки. 2016. Вип. 7 С. 88.

39. Олімпійський спорт: в 2 Т / В. М. Платонов, М. М. Булатова, С. М. Бубка [та ін.]; під заг. ред. В. М. Платонова. Київ : Олімп. література, 2009. Т 1. 736 с.

40. Олімпійський спорт: в 2 Т / В. М. Платонов, М. М. Булатова, С. Н. Бубка [та ін.]; під заг. ред. В. М. Платонова. Київ: Олімп. література, 2009. Т 2. –696 с. : Бібліогр. : С. 685–695.

41. Олімпійська освіта: метод. рекомендації. / [за ред. М. М. Булаової]. Київ : Знання, 2002. 38 с.

42. Павлюк Є. О., Свіргунець Є. М. Олімпійський і професійний спорт: навчальний посібник. Хмельницький : ХНУ, 2010. 254 с.

43. Петренко С. А. Підготовка майбутніх вихователів до формування у дітей дошкільного віку основних рухових умінь і навичок: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Київ, 2007. С. 8.

44. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології : інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ : Слово, 2004. 616 с.

45. Платонов В., Гуськов С. Олімпійський спорт: в 2 кн. Київ: Олімпійська література, 1994. Кн. 1. 496 с.

46. Поліщук, Р. О., Коваль, А. Б. Організаційно-методичні засади впровадження дуальної освіти у процес підготовки майбутніх учителів. Педагогіка вищої та середньої школи. 2024. Вип. 63. С.14-17.

47. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380..

48. Професіональний спорт / за заг. ред. С.І. Гуськова, В.М. Платонова. Київ: Олімпійська література, 2000. 392 с.

49. Сапрун С. Т. Організаційно-методичні основи олімпійської освіти учнів молодшого шкільного віку (на прикладі учнів 4-х класів) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту : спец. 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт» / Львів, 2015. 22 с.

50. Семенов О. М., Вовк М. П. Педагогічне партнерство в умовах воєнних реалій: Досвід взаємодії Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України і Сумського державного педагогічного університету імені АС Макаренка. 2022.

51. Словник української мови : у 20 т. Т. 13 : [Проблема – Розсадник] / [редкол. В. М. Русанівський (гол. ред.) та ін.]. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2022.

52. Сокол, М. В. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах трансформації освіти. *Педагогічний альманах*. 2023. Вип. 55. С.

53. Солопчук М. С., Боднар А. О. Олімпійська освіта: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. 176 с.

54. Томенко О. Особливості олімпійської освіти в КНР напередодні Ігор XXIX Олімпіади у Пекіні // Теорія і методика фізичного виховання та спорту. 2008. № 3. С. 36–40.

55. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / Вид. 3-тє, перероб. і доп. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2009. 168 с.

56. Чепка О. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів в умовах навчального комплексу педагогічний коледж – педагогічний університет : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Черкаси, 2010. – 20 с.

57. Юхимчук В. П. Формування знань з олімпійської тематики учнів основної школи в процесі занять фізичної культури [Текст] : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)» Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2010. 21 с.

58. Яворський А. О., Колтунова К. В. Артеківський Олімп: програма фіз-культ.-оздоров. та спорт. Роботи МДЦ «Артек»: інформ.-метод. зб. / АР Крим : МДЦ «Артек», 2008. 51, [1] с.

59. Binder D.L., Teaching Olympism in schools: Olympic Education as a focus on values education: university lectures on the Olympics 2005.

60. Binder, D.L. Teaching Olympism in schools: Olympic Education as a focus on values education: university lectures on the Olympics [on line article]. Bellaterra: Centre d'Estudis Olímpics (UAB). International Chair in Olympism (IOC UAB), 2010.

61. Georgiadis K., Syrigos A., Olympic truce sport as a platform for peace - Athens. 2009,-p. 137.